

*naar een spirituele
en menswaardige
stervenscultuur*

STICHTING WEDERZIJDZ JAARVERSLAG 2015

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
Bestuurssamenstelling	2
Interne organisatie	2
Activiteiten	3
Externe contacten	3
Website	4
Publiciteit	5
Financieel jaaroverzicht	5
Balans per 31 december 2015	6
Activiteitenplan 2016	6

VOORWOORD

Stichting Wederzijds zoekt wegen om onze stervenscultuur te verdiepen en te verruimen. Zij vindt daarbij haar inspiratie bij de antroposofie en De Christengemeenschap. Zij organiseert conferenties en workshops rondom de volgende thema's:

- Sacramentele begeleiding rond het sterven
- Begeleiding van de stervende met muziek, schilderen en euritmie
- De dood en ik – hoe bereid ik mij voor?
- Verzorging van de stervende en de gestorvene
- Opbaren en waken
- Rouwen en gedenken
- Op weg van dood naar nieuwe geboorte

Daarnaast geeft zij een halfjaarlijkse Nieuwsbrief uit voor belangstellenden en donateurs.

In dit jaarverslag doet de Stichting verslag van haar activiteiten en van de gebeurtenissen die in 2015 hebben plaatsgevonden. Er wordt verantwoording afgelegd over haar financiën.

In het verslagjaar ging daarna de aandacht van het bestuur vooral uit naar de organisatie en uitvoering van de conferentie “Keuzes rondom het sterven” die op 14 november werd gehouden in Conferentieoord De Koningshof en Maartenskerk, in Doorn.

Het resultaat van de activiteiten in 2015 geeft vertrouwen om de verdere ontwikkelingen van de activiteiten van Stichting Wederzijds voort te zetten en uit te bouwen.

De samenwerking in het bestuur verliep constructief en plezierig alsook de samenwerking met leden van de klankgroep tijdens de workshop en de conferentie.

BESTUURSSAMENSTELING

De vacature in het bestuur werd per 1 september 2015 ingevuld door Ellen Zweers.

Het huidige bestuur bestaat uit:

Hélène Henselmans – voorzitter

Rob Emous – vicevoorzitter

Ingrid Deij – secretaris

Hans Altenburg – penningmeester

Ellen Zweers – lid

INTERNE ORGANISATIE

In het bestuur zijn de portefeuilles bij de verschillende bestuursleden ondergebracht. Bepaalde taken zijn als mandaat aan één of twee bestuursleden toegewezen. Er werd gewerkt met een bestuurlijke jaarcyclus en een activiteitenplan.

Lopende mandaten: *PR en website – Verzorgen maandelijks teksten ter inspiratie – Redactie Nieuwsbrief – Verdieping.*

Met de Klankgroep kwam het bestuur eenmaal bijeen. Bij workshop en conferentie hebben leden van de klankgroep onontbeerlijke hulp verleend aan het bestuur.

ACTIVITEITEN

- In januari 2015 vond in Zutphen een workshop plaats in de Johanneskerk met als thema “Opbaren, waken voorlezen”, gegeven door Hans Altenburg, Jolanda Gevers Leuven, Ger Jue en Ingrid Deij. De workshop kreeg met 32 deelnemers een maximale interesse. Bij deze workshop is plaatselijk samengewerkt met een lid van de Klankgroep van Wederzijds en iemand uit de gemeente Zutphen van de Christengemeenschap. Doordat bij het begin van de workshop een spreuk voor de gestorvenen werd gesproken, werd beleefbaar hoe zij bij deze dag betrokken waren. De dag was zo opgezet dat er inhoudelijke informatie was, maar ook een demonstratie van een opbaring met graszoden. Hiervoor werd samengewerkt met een plaatselijke uitvaartondernemer, die de opbaring verzorgde. Er was bij de drie onderwerpen van de workshop steeds gelegenheid tot uitwisseling. De ervaringen van de deelnemers waren positief.
- Op 14 november 2015 vond in Doorn de 5^e conferentie van Stichting Wederzijds plaats, waaraan in totaal ruim 140 mensen hebben deelgenomen. Thema was “Keuzes rondom leven en sterven”. De opzet van de conferentie was zodanig, dat deze ingrijpende keuzes gedurende verschillende momenten van de levensloop in gerichte themagroepen aan de orde kwamen: rond zwangerschap en geboorte, rond een ernstige ziekte, rond ingrijpende psychische problemen met risico op suicide, en rond het levenseinde in een verpleeghuis. Het ochtendprogramma begon met een opmaat onder de titel “Een mens wil kiezen”. Hier werd stilgestaan bij de vraag hoe je tot je eigen keuzes zou kunnen komen in zulke situaties. Indringend daarbij waren ook korte interviews met mensen die voor zulke keuzes hadden gestaan. De reacties van de deelnemers waren unaniem positief, zowel wat de inhoud betreft als de organisatie. De catering vanuit "De Koningshof" was buitengewoon verzorgd.
- De rest-oplage van het boekje ‘Handelingen rond het sterven’ is geheel verkocht. Inmiddels is duidelijk dat het boekje geen herdruk zal krijgen, omdat vanuit de Synode van de Christengemeenschap een andere publicatie over handelingen en sacramenten rondom het sterven in voorbereiding is.
- Het logo van stichting Wederzijds is vernieuwd.

EXTERNE CONTACTEN

- De voorzitter van Wederzijds onderhoudt contact met het bestuur van de AViN en De Christengemeenschap. Vanuit beide besturen is een bestuurslid aangewezen dat het contact met Wederzijds onderhoudt. In de praktijk is er nog weinig samenwerking ontstaan. Dit blijft een aandachtspunt voor het bestuur van Wederzijds voor de komende jaren.
Er werd besloten om aan de plaatselijke contactpersonen van zowel de Christengemeenschap als de AViN de Nieuwsbrief te laten sturen.
- Er bestaat contact met stichting Agora in Bunnik, onafhankelijk landelijk kenniscentrum en ondersteuningspunt voor palliatieve zorg. Wederzijds is stakeholder bij het initiatief ‘Van betekenis tot het einde’. Het doel hiervan is een cultuuromslag te bewerkstelligen in de manier waarop er vanuit de samenleving en de politiek naar de oudere mens en het ouder worden wordt gekeken. In het manifest wordt gepleit voor een andere kijk op de laatste levensfase, waarbij meer wordt uitgegaan van waarden als vertrouwen, betrokkenheid en wederkerigheid. Centraal staan levensvragen van ouderen zoals: Hoe kijk ik terug op mijn leven? Hoe kan ik van betekenis zijn en blijven? Hoe kan ik naar het levenseinde toegroeien? Het manifest sluit af met de oproep aan de politiek om zich nadrukkelijk uit te spreken voor de realisering van zorg- en welzijnsinitiatieven, waarbij wordt uitgegaan van de relationele waarden, zoals die in het Manifest ‘Van betekenis

zijn én blijven tot het einde' worden bepleit. In 2015 is opnieuw een grote bijeenkomst geweest van de stakeholders van dit initiatief.

- In Zwitserland heeft de 'Arbeits-gemeinschaft Sterbekultur' in 2012 het 'Projekt Sterbekultur' opgezet. Doel van het projekt was te komen tot in liefde gedragen samenwerking met de gestorvenen. Deelnemers aan het projekt hebben twee jaar lang individueel of in groepjes gewerkt aan een verhouding met de gestorvenen. Dit project is inmiddels afgesloten met een conferentie.
In Nederland gaan ongeveer 20 deelnemers sindsdien door met hun studie en gesprek, sinds januari 2015 af en toe ook gezamenlijk. Er wordt gezocht naar verdieping en verbreding in het inzicht rondom het leven na de dood. Op verschillende plaatsen in Nederland zijn hierdoor voorleesgroepen voor gestorvenen ontstaan. Eén van de bestuursleden van Wederzijds is met deze groep verbonden.
Van de verdere ontwikkelingen bij de Arbeitsgemeinschaft Sterbekultur houdt de voorzitter, Franz Ackermann, de stichting op de hoogte. Omgekeerd blijft ook contact vanuit Wederzijds belangrijk, bijvoorbeeld via de Nieuwsbrief.
- Terwille van de conferentie "Keuzes rondom leven en sterven" is contact opgenomen met allerlei organisaties met de vraag om informatie over de conferentie op de eigen website te plaatsen. Positief werd hierop gereageerd door:
  - de VPTZ (de vrijwilligersorganisatie t.w.v. palliatieve zorg)
  - de VGVZ (beroepsorganisatie voor geestelijk verzorgers in de zorg)
  - Centrum Sociale Gezondheidszorg (gezondheidsvoorlichting vanuit de inzichten van de antroposofie)
  - Agora, onafhankelijk landelijk kenniscentrum en ondersteuningspunt voor palliatieve zorg
  - De Netwerkcoördinatoren palliatieve zorg in Nederland
  - Meerdere regionale nieuwsbladen
- Terwille van accreditatie voor deelnemers aan de conferentie is contact gezocht met de NVAA (beroepsvereniging voor antroposofische artsen), de NVKT (beroepsvereniging voor kunstzinnig therapeuten), V&VN (beroepsvereniging voor verplegenden en verzorgenden) en de BPHA (beroepsvereniging voor psychosociale hulpverleners vanuit de antroposofie).

WEBSITE

- De menustructuur en de inhoud van de website zijn in 2014 geëvalueerd en aangepast. Verantwoording t.b.v. de ANBI-status is sinds 2013 in orde.
- De thema's die voor Wederzijds van belang zijn staan vermeld op de website. Bij deze themalist worden artikelen en leestips opgenomen.
- De website bevatte een inschrijfformulier, waarmee belangstellenden zich konden opgeven voor het ontvangen van de Nieuwsbrief. Meer dan 700 mensen staan inmiddels ingeschreven.
- Maandelijks verschijnt er een nieuwe 'Tekst ter inspiratie'.
- De 'Agenda' bevat aankondigingen van lezingen, workshops, gemeente-avonden e.d. rondom de thema's van Wederzijds in heel Nederland.
- In de periode rondom Allerzielen worden overal in het land Gedenkstondes en Herdenkingen gehouden – ook deze staan dan in de Agenda.

De website wordt regelmatig bezocht, zoals blijkt uit onderstaand overzicht van het websitebezoek door de beheerder, Wilfried Nauta.

Maand	Dagelijks gemiddelde				Totalen per maand					
	Hits	Bestanden	Pagina's	Bezoeken	Hosts	kB	Bezoeken	Pagina's	Bestanden	Hits
2015										
dec 2015	230	170	81	39	1071	763877	1211	2539	5300	7149
nov 2015	455	383	198	47	1430	920826	1423	5954	11513	13665
okt 2015	547	468	230	59	1670	739869	1834	7140	14519	16967
sep 2015	861	743	326	64	2032	1478353	1944	9798	22299	25852
aug 2015	325	253	138	37	1014	936143	1174	4278	7868	10088
jul 2015	187	135	70	29	899	703630	919	2174	4187	5813
jun 2015	225	160	73	28	1006	1017085	862	2215	4829	6752
mei 2015	248	165	91	30	926	795726	931	2821	5122	7711
apr 2015	409	268	126	34	1213	869085	1028	3803	8065	12284
mar 2015	225	144	80	27	776	917267	856	2488	4469	6994
feb 2015	210	152	75	28	714	777014	809	2105	4261	5880
jan 2015	331	223	125	33	862	1120475	1042	3897	6943	10278
2015						11039350	14033	49212	99375	129433

PUBLICITEIT

In voor- en najaar is aan ruim 700 belangstellenden de Nieuwsbrief verstuurd (grotendeels digitaal, enkele donateurs krijgen de Nieuwsbrief per post). Het blijft noodzakelijk om voor een ideëel initiatief als Wederzijds een ruime groep donateurs te vinden. Dit is mogelijk via de Nieuwsbrief.

In het verslagjaar is een begin gemaakt met het sturen van de Nieuwsbrief aan antroposofische instellingen in de gezondheidszorg.

FINANCIEEL JAAROVERZICHT BOEKJAAR 2015

	<i>werkelijk 2015</i>	<i>begroting 2015</i>
<i>Inkomsten algemeen</i>		
donateurs	690	600
fondsen	115	100
	805	700
<i>uitgaven algemeen</i>		
kantoorkosten	446	300
hulp boekhoudbureau	73	75
website en PR	293	300
conferenties	0	0
vergaderkosten (ruimte en consumpt)	418	350
reiskosten bestuur	398	400
reiskosten overig	0	200
overige kosten onvoorzien	0	250
<i>Totaal algemene kosten</i>	1.627	1.875
resultaat algemene inkomsten en uitgaven	-822	-1.175
Activiteitenplan:		
inkomsten conferentie	7.585	7.800
inkomsten workshop	735	600
	8.320	8.400

<i>uitgaven activiteiten</i>		
werkgroepen, voorlezen voor gestorvenen	0	0
kosten studiedag	0	0
conferentie /workshops	7.128	8.000
publicatie praktisch thema rond sterven	<u>0</u>	<u>0</u>
<i>Totale kosten activiteiten</i>	<u>7.128</u>	<u>8.000</u>
resultaat activiteiten	1.192	400
Totaal resultaat	370	-775
Balans	per 31-12-2015	
Triodosbank	5.840	
te betalen over voorgaand jaar	73	
Reserve Wederzijds	5.767	

Toelichting:

- De resultaten over 2015 zijn ruimschoots binnen de begroting gebleven. Dit geldt voor de algemene inkomsten en uitgaven, als ook voor de aparte begroting van de activiteiten.
- De inkomsten van de Stichting zijn gering en volstrekt niet kostendekkend. Er zal in de volgende kalenderjaren naar nieuwe donateurs gezocht moeten worden, en naar eventuele subsidiegevers, gerelateerd aan nieuwe activiteiten.
- De organisatie van workshops en de conferentie droeg substantieel bij aan het resultaat van het boekjaar 2015. Alleen dankzij het organiseren van activiteiten met een batig saldo kan er continuïteit zijn in het werk van Stichting Wederzijds.

ACTIVITEITENPLAN 2016

Voor 2016 zijn de volgende activiteiten gepland:

- voortgang PR-beleid: streven naar meer bekendheid in de samenleving en bij verwante organisaties
- vernieuwing website
- bezinning op inhoud en diverse middelen: website, sociale media, nieuwsbrief
- uitbreiding bestuur
- behoefte-onderzoek t.w.v. een module "Laatste Zorg" voor uitvaartondernemers en het maken van en plan van aanpak
- uitgave Nieuwsbrief in voor- en najaar
- informatie rondom wilsverklaring/laatste wensen verzamelen
- actualiseren van lijst met relevante publicaties (via website)
- relatie met AVIN en de Christengemeenschap intensiveren